

United States Holocaust Memorial Museum

Interview with Ana Petruša

RG-50.473*0206

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Alicija Žukauskaitė: Pirmiausia norėjau paprašyt, kad jūs prisistatytumėt. Koks yra jūsų vardas ir pavardė?

Ana Petruša: Petruša Ana.

Alicija Žukauskaitė: Kuriais metais jūs esate gimusi?

Ana Petruša: 1928 m. rugpjūčio 22 d.

Alicija Žukauskaitė: Ir kur?

Ana Petruša: Lazdijuose.

Alicija Žukauskaitė: Tai mes dabar esame Lazdijuose. Tai jūs visą gyvenimą ir gyvenot Lazdijuose?

Ana Petruša: Lazdijuose.

Alicija Žukauskaitė: Norėjau paklausti, ar Lazdijuose gyveno daug žydų?

Ana Petruša: Daug. Mieste visi žydai buvo ir pas mus čia gatvėje, visur. Žydų daug buvo. Mokėjau ir kalbėt žydiškai, bet per tiek laiko pamiršau.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs juos pažinojote?

Ana Petruša: Visus pažinojom, tik, vat, juos pavardėm nevadino niekas – tai Abramič, tai Abramas, tai Šmulkė, tai Šmolė, o pavardės tai nei vienos negaliu pasakyt.

Alicija Žukauskaitė: Kas atsitiko su žydais, kai atėjo vokiečiai, kai prasidėjo karas?

Ana Petruša: Nu, surinko visus, suvarė į barakus ir laikė barakuose, o ką ten jiems dare, aš nežinau, aš nemačiau, negaliu pasakyt.

Alicija Žukauskaitė: Ar iš karto surinko?

Ana Petruša: Nu, kaip tik jau biškį toliau pavijo rusus, ir surinko 1941 m., kaip karas, o 1942 m. kiba (gal) liepos ar kokį (mėn.), nu, vasarą... ne, žiemą, iššaudė, basus per sniegą vijo.

Alicija Žukauskaitė: Sakykit, ar jūs matėt, kaip juos surinko į tuos barakus?

Ana Petruša: Nu, visus, ėjo, iš namų varė ir varė į tuos barakus.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs matėt, kaip varė?

Ana Petruša: Nu... tai, kad, va, gatvėj gyveno, anoj pusėj gi žydai visi gyveno, ten nebuvo nė vieno lietuvio – visi žydai anoj pusėj gatvės.

Alicija Žukauskaitė: Ir kas juos varė?

Ana Petruša: Policija.

Alicija Žukauskaitė: Policija?

Ana Petruša: Mhm.

Alicija Žukauskaitė: O jūs pažinojote tą policiją?

Ana Petruša: Policininkas ir policininkas – bijojom, kaip velnias kryžiaus.

Alicija Žukauskaitė: Ar jie buvo su kokiom uniformom, tie policininkai?

Ana Petruša: Uniformuoti, su uniformom policininkai.

Alicija Žukauskaitė: Ar jie buvo su vokiškom uniformom, ar kitokiom?

Ana Petruša: Su lietuviškom – dar kai vaikščiojo Smetonos laikais, tai su tom uniformom buvo, o kitokių aš nemačiau.

Alicija Žukauskaitė: Ar jie turėjo ant uniformų kokius nors ženklus specialius?

Ana Petruša: Žinokit, nepastebėjau, nė į galvą (neatėjo), kam čia būtų į galvą (atėję), kas ten buvo...

Alicija Žukauskaitė: Ar tie policininkai buvo vietiniai, iš Lazdijų, ar jie buvo atvykę iš kur nors kitur?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Ana Petruša: Nežinau, šito tai nežinau. Nu, tai čia Lazdijuose buvo keli tik, policininkų iš viso buvo kokie dešimt ar šeši, nu, ir dešimt nebuvo.

Alicija Žukauskaitė: Gal jūs pavardes jų žinot?

Ana Petruša: Velnias, kad visas pavardes pamiršau... Čia toks gyveno Karosas netoli in mūs (prie mūsų), o kitus... pavardes pamiršau, jau, žiūrėkit, kiek metų (praėjo)...

Alicija Žukauskaitė: Jūs sakot, surinko į barakus... Kiek laiko jie buvo tuose barakuose surinkti?

Ana Petruša: Nu, tai prasidėjo karas kokį mėnesį? *Ijun* (=birželis, rusiškai) ?.. Birželio mėnesį prasidėjo. Nu, o paskiau rudenį jau, žiemą iššaudė juos, jau rudenį, bet jau sniegas buvo.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs matėte tuos barakus tuo metu, kai ten buvo žydai suvaryti?

Ana Petruša: Ne, nebuvau ir nemačiau, nebuvau.

Alicija Žukauskaitė: O kai juos vedė iš barakų į šaudymo vietą, ar matėt?

Ana Petruša: Tai kas ten, - niekas neleido. Kas pasislėpė, tas – suaugęsi jau, vyresni, tai, žinot, kur pasislėpė ir žiūrėjo. Aš nemačiau. Aš ir dabar nežinau, kur jų kapai, kur jie palaidoti. Ba (nes) jie buvo vienoj vietoj, paskui perkasė, į kitą vietą pernešė.

Alicija Žukauskaitė: O, sakykit, ką tuo metu žmonės kalbėjo apie tai, kaip šaudė, kas šaudė.

Ana Petruša: O ką pasakysi? Kad nebuvo kam pasakyt ką. Įsakymas, sakė, vokiečių – šaudyt, ir šaudė. Iš Lenkijos atbėgdavo žydai, čia bėgo, kaip ten šaudė. Ir nesušaudė ten, tai čia sušaudė. Tai vis tiek sušaudė.

Alicija Žukauskaitė: Taip, aš suprantu. Bet ar žmonės kalbėjo, pavyzdžiui, kas šaudė? Iš kur jūs žinot, kad jie basi buvo?

Ana Petruša: Nu, tai žmonės matė. Safronova daug žino. Ir ji rašė ir knygą, bet dar neišspausdino jos, tos knygos - ar išspausdino? Nežinau.

Alicija Žukauskaitė: O, pavyzdžiui, miestelyje buvo kokio nors grubaus elgesio su žydais?

Ana Petruša: Buvo ir su žydais, ir su rusais, ir su visais. Va, Lapuchina nesakė, brolių irgi užmušė jos.

Alicija Žukauskaitė: Pasakykit, ar jūs pati matėt kokius nors įvykius ar įvykį miestelyje?..

Ana Petruša: Mačiau, kaip Kunsavičius su Gavučiu mušė žydus.

Alicija Žukauskaitė: Kaip tai buvo?

Ana Petruša: Nuėjau aš į parduotuvę. Karas prasidėjo – duonos nėr. Pasiuntė mane. Aš mažiausia buvau, dar vienas broliukas... Nuėjau – ir nėr manęs. Tėvelis atbėgo ieškot. Ir mes ėjom pro tą gatvę, kur pačtas (ta gatve, kur paštas). Ir jis jau mane nešė. Jau aš bijojau bėgt, tai jis mane nešė. Tai atbėgo Gavutis ir Kunsavičius, ir ėjo du žydai. Tai kaip jie (G. ir K.) pradėjo juos (žydus) mušt – baisus dalykas! Kraujas tiško kažin kur! Gavutis, tai tas, nežinau, kaip jis ten numirė, o šitas (Kunsavičius) tai užsimušė prie darbų baro: sargavo, atėjo, pakėlė ranką ir nukrito, iškart nukrito. O jau darbo valandos baigėsi. Šešios valandos (18 val.) buvo, kaip (kai) jis nukrito. Nukrito ir viršininkas tada – kas buvo viršininkas? Šitas... pamiršau...

Alicija Žukauskaitė: Na, nesvarbu. O, sakykit, su kuo juos (žydus) mušė: su kumščiais, su pagaliais?

Ana Petruša: Su lazdom! Ką ten su kumščiu padarysi? Su lazdom mušė, baisu.

Alicija Žukauskaitė: O jūs tuos žydus pažinojot, kuriuos mušė?

Ana Petruša: Kaip aš pažinojau? Kad aš jų pavardžių nežinau. Jauni žydukai bėgo - nu, kaip? Jauni vyrai, nu.

Alicija Žukauskaitė: Ir tas mušimas po kurio laiko nuo karo pradžios buvo?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

Ana Petruša: Kažkurią valandą ryto, apie 9-8 val. ryto. Paskui, kai pradėjo bombarduoti, tai sprogmuo kai sprogo, tai sumušė labai daug. O šituos, kurie liko gyvi, Gavutis ir Kunsavičius mušė labai.

Alicija Žukauskaitė: Tai mušė kada? Čia buvo pirmos karo dienos?

Ana Petruša: Pirmos karo dienos, pirmą dieną karo.

Alicija Žukauskaitė: Kai miestelyje nebeliko žydų, kai visi buvo sušaudyti, kur dingo žydų daiktai?

Ana Petruša: Išnešiojo, išvežiojo žmonės. Ten išdegė, visi Lazdijai buvo beveik išdege. Bet kur liko, tai vis tiek pasiėmė kas. Kur? Taip nepaliko ant gatvės. O beveik visi mediniai namai buvo, nu, tai viskas ir sudegė. Baisiai bombardavo čia. O kaip liko, tai paėmė žmonės ir pasiėmė – tik ir laukė to.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs matėt, kaip kas nors pardavinėjo žydų turtą kokį nors?

Ana Petruša: Nei aš mačiau, nei man buvo įdomu tada. Kaip jau perkasė (žydų palaikus) iš vienos duobės į kitą, pernešė juos į kitą vietą, tai rasdavo ten tai dantis, tai gal kokį auskarą, kokį žiedą, rasdavo vyrai. Ba (nes) varė, kas papuolė, tą varė apkast. Nu, tai rasdavo – tai nešiodavo padavinėt.

Alicija Žukauskaitė: Čia tie nešiojo, kurie užkasinėjo duobes po sušaudymo?

Ana Petruša: Jo. Po... jau antrą kartą... kai iškasė. Kai pirmą kartą, tai juos sušaudė, kaip jie buvo, taip juos ir sušaudė. Ką nušovė, ką nenušovė, – žemė kilnojosi. O paskui jau iš vienos vietos pervežė į kitą.

Alicija Žukauskaitė: Kada tas buvo?

Ana Petruša: Tas buvo irgi prie vokiečių, bet gal - ar jau prie rusų? Neatsimenu, kad pernešė iš vienos vietos į kitą. Aš nežinau ir dabar, kur tie kapai.

Alicija Žukauskaitė: Gerai, pernešė iš vienos vietos į kitą. Iš kur tie, kurie nešiojo (parduoti) auksą, iš kur jie jį gavo?

Ana Petruša: Nu, tai kai kasdavo, iškasinėdavo, tai rasdavo žemėj.

Alicija Žukauskaitė: Tai jūs matėt auksą, taip?

Ana Petruša: Nu, buvo atnešę pas mus dantis parduoti. O kokie vyrai, aš nežinau.

Alicija Žukauskaitė: Tai buvo auksas nuo dantų?

Ana Petruša: Nuo dantų, nu...

Alicija Žukauskaitė: Ar su dantimis?

Ana Petruša: Dantys sudėti auksiniai...

Alicija Žukauskaitė: O kaulas ten buvo? Su kaulais?

Ana Petruša: Ne, ne, be kaulų, be kaulų. Gal jie buvo ir su kaulais, bet atnešė tai be kaulų jau.

Alicija Žukauskaitė: O tai jūs žinojot, kieno tie dantys yra?

Ana Petruša: Nu, tai žmonių... Kieno? Iš kur gali žinot, kokio žmogaus?

Alicija Žukauskaitė: Tai čia buvo po to, kai antrą kartą perlaidojo?

Ana Petruša: Kai perlaidojo, jo, bet kur, aš sakau, nežinau ir po šiai dienai, kur perlaidojo.

Alicija Žukauskaitė: Kai vyko tas šaudymas, ar jūs girdėjote patį tą šaudymą?

Ana Petruša: Nu, tai girdėjosi šaudymas, ten gi ne vienas šūvis buvo, bet daug.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs galėjot girdėt be šūvių kažkokius balsus, garsus, dar kažką?

Ana Petruša: Balsų negirdėjau, o šūvius girdėjau.

Alicija Žukauskaitė: Kiek laiko truko tas šaudymas? Šūviai kiek truko laiko?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Ana Petruša: Kokią pusę valandos, gal daugiau, gal mažiau. Kas ten, su automatu paleidžia, ir - greit. Kurį užmušė, tai užmušė, o kuris gyvas liko, tai gyvas – vis tiek apkasė.

Alicija Žukauskaitė: Jūs sakėt, kad jūs matėt, kaip rinko žydus iš namų. Kas rinko žydus į tuos barakus?

Ana Petruša: Nu, policija.

Alicija Žukauskaitė: Kas buvo ta policija? Kas jai priklausė? Kokia policija?

Ana Petruša: Nu, lietuviai, policininkai. Nežinau jų pavardžių aš. Ne tiek daug metų buvo man, ir ne tas galvoj buvo.

Alicija Žukauskaitė: Tuomet aš norėčiau paklausti apie jūsų praeitą kartą minėtą pavardę – Rebinskas. Ar jis priklausė policijai ar ne?

Ana Petruša: Ne, ne, ne. Laisvai samdomas toks padlaižys.

Alicija Žukauskaitė: Tai ką darė tas Rebiskas?

Ana Petruša: Saugojo žydus barakuose.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs matėt, kaip jis saugojo?

Ana Petruša: Tai kad jis su šautuvu ateidavo namo. Ar jis šaudė, ar jis nešaudė, aš nežinau, bet jis saugojo juos, kai buvo barakuose.

Alicija Žukauskaitė: Ar jis turėjo uniformą?

Ana Petruša: Ne-a, civiliai apsirengęs.

Alicija Žukauskaitė: O jūs dar minėjote tokį Čižiką...

Ana Petruša: Ir Čižikas irgi toks, kaip ir Rebinskas. Tokie buvo visi.

Alicija Žukauskaitė: O kas dar buvo iš tokių, kurie vaikščiojo su šautuvais po miestą?

Ana Petruša: O ten mieste, tai aš nežinau. O čia tai Kazlauskas, – tas su uniforma policijos, ir ne lietuviška uniforma, lietuviška buvo mėlyna, o čia buvo žalia kažkokia.

Alicija Žukauskaitė: Tai čia to Kazlausko?

Ana Petruša: To Kazlausko. Ir dar vienas buvo policininkas, bet pamiršau, kaip jo pavardė – toks mažiukas. Gal ta Lapuchina ir sakė? Mes aną kartą ir šnekėjom... Aš dar sakiau, pamiršau... Maksimavičius – nesakė (Lapuchina)? Man atrodo, kad Maksimavičius, toks nedidelis.

Alicija Žukauskaitė: Jie visi vaikščiojo su šautuvais?

Ana Petruša: Jo. Jie žydus saugojo, o šitas Kazlauskas buvo ten viršininkas ant jų.

Alicija Žukauskaitė: Tai čia buvo toks kaip ir būrys susidaręs ar kaip?

Ana Petruša: Nu, tai gal? Jų čia buvo daug, sargybinių. Čia buvo jų daug.

Alicija Žukauskaitė: Ar teko girdėti, kad jie pasakotų ką nors apie tai, ką jie darė, kaip jie darė?

Ana Petruša: Na, jie pasakos! Cha... Pasakos jie... Ai, pasakojo! Sako: „Nereikėjo žydus šaudyt, o – kacapas“ (=rusus, jumoristinis, paniekinantis pavadinimas). Šitą tai pasakojo.

Alicija Žukauskaitė: Kacapas – tai rusas?

Ana Petruša: Jo. Niekur tokio žodžio nėra, istorijoj nėra tokio žodžio.

Alicija Žukauskaitė: O jūs girdėjot, kaip jie tai sakė?

Ana Petruša: Žinoma! Stovi ant kiemo ir šneka.

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.